

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרֻשֵׁת יָצוּ

ח' ניסן תשע"ה
שבת הגדול

הפטרה: וערבה לה'
יציאת השבת לפי ר"ת 20:12
לא אומרים תתון וגדקתך
ברכת הלבנה
גיליון 332

יציאת השבת:

19:34

ירושלים: 19:32

כניסת השבת:

18:26

ירושלים: 18:19

וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בתורה מובא ציווי לשמור את המצוות – שלא יחמיצו כמובן, ואולם חכמנו דרשו בפסוק זה הרבה מעבר לדרשה הבסיסית, וכדברי רש"י על אתר (שמות יב, יז): "וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת – שלא יבאו לידי חמוץ, מכאן אמרו תפח תלטוש בצונן. רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא את המצוות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצוות כך אין מחמיצין את המצוות אלא אם באה לידך עשה אותה מיד".

איך הגיעו מהמילה מצוות למצוות? כמובן, בהרבה מקרים יש לימוד המסור לנו מדורי דורות הלכה למשה מסיני. עוד יש לומר, אדם הקורא בתורה יראה כי בתוך ספר התורה עצמו אין לא ניקוד ולא סימני פיסוק. הניקוד והטעמים שהם סימני הפיסוק בתורה, מהווים חלק מהפרשנות.

התורה ניתנה להידרש, וכידוע שבעים פנים לתורה, זוהי דרשתו של רבי יאשיה: "אל תהי קורא את המצוות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצוות כך אין מחמיצין את המצוות אלא אם באה לידך עשה אותה מיד". כשם שבמצה יש לעשות בזריות בלי לתת שהות לבצק להחמיץ, כך בעשיית המצוות, כאשר באה מצווה לידך, יש לעשותה בזריות בלי להשאיר שהות או לדחותה לזמן מאוחר יותר, שמא היא לא תעשה.

פרשתנו פותחת במילה צו, שהיא מילת ציווי ומילת זירוז, וכדברי הפרשנים על אתר, שאין מזרזין אלא למזרזים, זריות בעשיית המצוות כמו המצוות, מהווה יסוד הלכתי ומוסרי חשוב בדתנו. יהי רצון שיוכנו ה' להיות זרזים בקיום המצוות ואף הוא יחיש ויזרז לנו את הגאולה השלימה במהרה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורקי. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

הכשרת המטבח לפסח

הכלל בהכשרה: כבולעו כך פולטו.

כלים: כלי חרס וכן כלי פורצליין (פרפורי), אם נשתמשו בהם בחמים אין להם הכשר.

כלי זכוכית: לדעת השו"ע אינם בולעים כלל ודי להם בשטיפה והדחה ויש נוהגים להחמיר ולהגעילם. ולדעת הרמ"א דינם ככלי חרס שאין להם הכשר. והוא הדין לכלי פיירקס ודורלקס. כלי אמאיל (זינגו) אפשר בהגעלה וטוב להחמיר להגעילו ג' פעמים.

הכשרת תנור אפייה לפסח: מנקים את התנור היטב. ואם יש חשש שנפלו פירורי חמץ לתוך דלת התנור (בעיקר בדגמים הישנים), ישטופה עם הרבה סבון, כדי שהפירורים ששם ייפגמו ולא יהיו ראויים למאכל כלב. לאחר מכן יש להפעיל את התנור על החום הגבוה ביותר למשך חצי שעה.

את התבניות קשה להכשיר, מפני שהן בלעו באור (באש) בליעה קשה וצריכות ליבון חמור, וכיוון שבליבון חמור צורתם תתכער – אין להכשירן. ולכן צריך לקנות תבניות מיוחדות לפסח, ואת תבניות החמץ יש לנקות ולשמור כשאר כלי החמץ. אם לא ניתן להשיג תבניות מתאימות לפסח, אפשר להשתמש בתבניות חד-פעמיות. וכך יעשו: יקחו את הרשת של התנור, יניחו אותה בתוך התנור, ויפעילו אותו למשך חצי שעה על החום הגבוה ביותר, וכך הרשת תעבור ליבון קל, שמועיל לדעת מקצת הפוסקים. אבל כדי שלא להיכנס לספק יניחו על הרשת נייר כסף, כדי שיחצוץ בין הרשת לתבנית החד-פעמית של פסח, וכך גם אם יגלוש דבר מאכל מהתבנית לא ייווצר חיבור בין התבנית של פסח לרשת.

הכשרת הגז: בכל השנה אנחנו רגילים להשתמש באותה החצובה לסירים בשריים וחלביים, מפני שגם אם גלש מעט מן התבשיל הבשרי או החלבי על החצובה, האש ששולטת שם תשרוף ותפגום את מה שנשפך. ומכל מקום לקראת פסח, משום חומרת איסור חמץ, נוהגים ללבן את החצובה בליבון קל (רמ"א תנא, ד, מ"ב לד). ויש נוהגים להגעילה. ורצוי לצפות בנייר כסף עבה את הברזלים שעליהם הסירים עומדים, כדי לחצוץ בין החצובה שהעמידו עליה תבשילי חמץ לבין סירי הפסח. אמנם מי שלא ליבן את החצובה ובישל עליה בפסח – המאכלים כשרים.

את שאר הברזלים שאינם נוגעים בסירים, וכן את משטח האמייל שמתחת לחצובה ואת ראשי הגז, צריך לנקות היטב מכל שאריות האוכל. אבל כיוון שכל החלקים הללו אינם באים במגע עם הסירים – אין צריך ללבנם או לעוטפם בנייר כסף. ונוהגים להבעיר למשך כחצי שעה את כל הלהבות.

רצוי להחזיק סט כלי אוכל המיוחדים לחג הפסח כלים חדשים יש להטביל.

תנאים מקדימים להכשרה:

ניקיון היטב שלא יהיה חמץ בעין.
המתנה 24 שעות קודם ההכשרה.
פירוק ידיות וחלקים מתפרקים.
כלים עם חריצים שאלת חכם.

קודם הפסח:

יש לנסות ולסיים את החמץ גמור.
נעילת החמץ שנותר ומכירתו, וכן נעילת כלי חמץ.
זה הזמן לחידוש מלאי כלי המטבח.

לוח טבילת כלים

אין צריך טבילה:	טבילה בלא ברכה:	חובת טבילה בברכה:	דינו:	כלי העשוי:
ובכלים שאין המאכל עצמו נוגע בהם, אין צריך טבילה כלל: (חצובה (כריים) - מגשים שאין מניחים עליהם את המאכלים אלא בתוך צלחות על גביהם. - פותחן בקבוקים וקופסאות - פלאטה של שבת בכלי העשוי מאבן, חרס, חרסינה, עץ, עצם, וקרמיקה והם מצופים בדברים החייבים טבילה, יש בזה כמה חילוקים, ולכן צריך להטבילם בלא ברכה. וכן בהיפך, דברים החייבים בטבילה המצופים בדברים שא"צ טבילה.	ואלו הצריכים טבילה בלא ברכה: - כלי לישת בעק הבשר מליחתו והדחתו. - מחבת "טפלון" - מטחנת בשר - פטיש לרידוד - שניצל וכדו'. שים לב: יש כלים שנמכרים בארץ של "סולתם" "נעמן" וחברות אחרות שיש עליהם מדבקות שכאלו הם תוצרת הארץ ולמעשה הם תוצרת חו"ל. אם אתה יודע שהם ודאי תוצרת הארץ - אינם צריכים טבילה. ואם אתה מסופק בזה - תטביל אותם בלי ברכה.	חובת טבילה בברכה היא דוקא לכלים שמשמשים בהם למאכל ולמשקה כשהם ראויים לאכלם ולשתותם מיד, דהיינו בלא שום תיקון נוסף כגון: בלנדרים, גביעים, דודים טוסטרים (לקליית פרוסות לחם) כוסות, כיסוי הקדירות כפות, כפיות, מזלגות מחבתות (חוץ מטפלון) מיקסרים (החלקים הנוגעים במאכל) מסננות, מצקות, סירים סכינים לחיתוך לחם ירקות ופירות צלחות, קומקומים, קערות רשתות לצלייה, שפודים, תבניות.	מברך ומטביל *** מטביל ולא מברך *** פטור (א) *** פטור *** פטור (א) יש מחמירים לחייבם טבילה, ועכ"פ אין לברך עליהם.	אלומיניום בדיל, ברזל, דורלקס, זהב, זכוכית כסף, מתכת נחושת נירוסטה עופרת פלדה פיירקס קריסטל *** אמאייל טפלון *** ניילון פורצליין פלסטיק *** אבן חרס חרסינה עץ עצם קרמיקה *** טרמוסים: מטביל אך אין לברך עליהם מספק.

קודם הטבילה יאחו הכלי בימינו ומברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו

במצותיו וצונו על טבילת כלי:

ועל שני כלים או יותר, הנוסח:

על טבילת כלים:

יטביל מיד בסיום הברכה את הכלי ללא הפסק, ודי בהטבלתו פעם אחת, אלא אם כן חושש שלא הגיעו המים לאיזה מקום.

הלכות חודש ניסן

א. "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". רובו של החודש ימים טובים: בראש חודש ניסן הוקם המשכן וי"ב יום הקריבו הנשיאים את קרבנם, בו נגאלו ממצרים ובו עתידין להגאל. ולכן יש בו הלכות מיוחדות.

ב. "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום". על כן חובה על כל איש ישראל לשנן לעצמו היטב במשך ימים אלו יום את ההלכות הקשורות לחג הפסח. ולהתחיל גם בניקוי הבית ובקניית מוצרים לפסח.

ג. גם אם אדם למד את ההלכות האלו בשנים עברו, ישוב ללומדם בכל שנה מפני שהשכחה מצויה. ועוד טעם יש בזה, שכל הלומד הלכה – בורא מלאך השומר שלא ישל בה. החיוב ללמוד הלכות קודם החג הוא גם על יחיד וגם על ציבור, אלא שהציבור לא צריך לבטל סדר לימוד קבוע עבור זה, ודי בכך שיקצרו מעט מסדר לימודם הרגיל, וילמדו בו הלכות פסח.

ד. אין אומרים תחנון ונפילת אפים בכל חודש ניסן. שרובו ימים טובים בגלל הקרבת הנשיאים, וימי הפסח. אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה. וכן הדין בכל שבתות השנה, אם אין אומרים תחנון באותו יום אילו היה חול, אין אומרים "צדקתך" באותה שבת. אין אומרים "למנצח יענך" ו"תפילה לדוד" כל החודש. והאשכנזים אומרים "למנצח יענך" כל החודש חוץ מערב פסח שלא אומרים.

ה. בראש חודש ניסן הוקם המשכן, והנשיאים הקריבו את קרבנם בחנוכת המשכן, כל נשיא הקריב יום אחד, ולכן נוהגים לקרות בפרשת הנשיאים מיום ראש חודש ניסן.

ו. קמחא דפסחא – מנהג קדום ועתיק יומין אשר נהגו בו ראשונים ליקח חיטין ולחלקן לעניים כדי לסייע בידם בהוצאות החג המרובות. וכיום נוהגים ליתן מעות לאגודות המתעסקות בחלוקת מוצרי מזון לנוקעים. יש להדגיש, כי יש פוסקים אשר נתנו למנהג זה תוקף של הלכה, ובוזרה הקדוש האריך בעונשו של הסועד בחג ואין דעתו על העניים. ודבר זה הוא חיוב על כל אדם, ואינו חומרא או חסידות בלבד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפואת: אברהם ולאה ציטרון היי. היה יצחק שושן היי. שרה בת שמחה היי. יצחק אילון היי. מרים יהודה היי. ציפורה ויהושע לוי היי. ביבה אלימלך היי. ישי הלוי היי. אורי חיים רווח היי. עזר בן עישה היי. תניקה בת עזיזה היי. אלגרה בת גיאן היי. מזל בת ענולה היי. פנחס ורחי היי. הראל בן אבניל היי. אילנה בת סליחה היי. ישי ורחל לוי היי. חנה בת זוהרה היי. להחזרת נעדריו צה"ל ושבויו ובהם: גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יחזקאל פולארד היי. לעילוי נשמת הנערים: אייל יפרח היי, גיל-עד שענאר היי, נפתלי יעקב פרנקל היי. ולעיני אורון שאול היי וחללי מבצע צוק איתן. לעילוי נשמת: מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל. הרב מרדכי אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה צורף ז"ל. רבי יעקב שושן ז"ל. יונה ונה ז"ל. ברכה סופר ז"ל. נדיר נחום ז"ל. ניסים כהן ז"ל. סופר מנחם ז"ל. נדריה שמעון בת חזית ז"ל. מנרה לוי ז"ל. אסתר בת תורא ז"ל. אסתר חדר ז"ל. חנה יצחקי ז"ל. דינה פונדק ז"ל. הרב אברהם צוקרמן זצ"ל. מרדכי ומשה בני לאה מורחיי ז"ל. אליה בת פריחה ז"ל. תרצה זיגרון ז"ל. ישראל אברהם נתן בן מלכה ז"ל. אסתר בת זוהרה ז"ל. אסתר וענבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מול מורחיי ז"ל. רובי בן שלום צעדי ז"ל. מרים ועננו ז"ל. עזיזה עמוס ז"ל. יצחק ועמרים אטיאס ז"ל. ניסים בן חנה ז"ל. שמעון אבוטובול ז"ל. יצחק ולאה אסטרונגו ז"ל. רות יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליהו טויש ז"ל. נעימה בת מגידה ז"ל. שמחה אילון ז"ל. ראובן אלון בן נוסיה ז"ל. סוליקה שושן ז"ל. לואיזה מדר ז"ל. זוהרה בת חנה ז"ל. עליזה כהן ז"ל. ר' חיים אוחננה ז"ל. אהרן וקין ז"ל. אורי ארון מעלים ז"ל. ישראל בן גשרה ז"ל. חד חגיבי ז"ל. חד נחסרבת ז"ל. עמוס דמרי ז"ל. רבי חד הבחן זצ"ל. יוכבר ועקנין ז"ל. עישה דהן ז"ל. יוסף הבחן ז"ל.

ולעיני הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדרו, שושנה רוזה, רפאל פרינצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון היי.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה